

Η θεωρία
της ενότητας

Μάθημα 2ο: Το ποτάμι τρέχει να συναντήσει τη θάλασσα

- Με την **παρομοίωση** συνδέω τα χαρακτηριστικά ενός πράγματος ή ενός προσώπου με κάτι άλλο πολύ γνωστό που έχει το χαρακτηριστικό αυτό πολύ έντονο.

Για να φτιάξω μια παρομοίωση χρησιμοποιώ τις λέξεις: **σαν, όπως, likes** π.χ. Για να δείξω ότι κάποιος τρέχει πολύ γρήγορα, παρομοιάζω την ταχύτητά του με αυτή του λαγού.

Οπότε: Τρέχει γρήγορα σαν λαγός.

Τις παρομοιώσεις τις χρησιμοποιούμε και στον προφορικό και στο γραπτό λόγο.

- Τα ρήματα έχουν **2 συζυγίες**.

Όσα λήγουν σε **-ω** άτονο ανήκουν στην πρώτη, ενώ όσα λήγουν σε **-ώ** τонуόμενο στη δεύτερη.

Από τα ρήματα που λήγουν σε **-ώ**, όσα στο α' και γ' πρόσωπο ενικού και πληθυντικού έχουν δύο τύπους ανήκουν στην **α' τάξη**:

-άω -ώ π.χ. αγαπάω - αγαπά

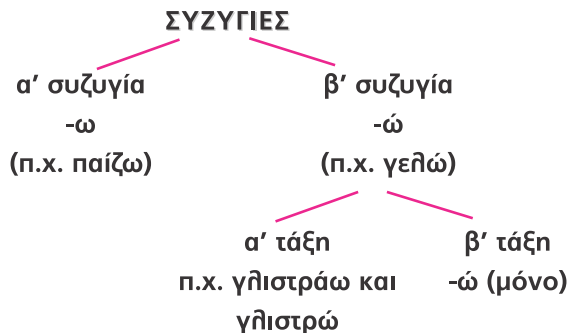
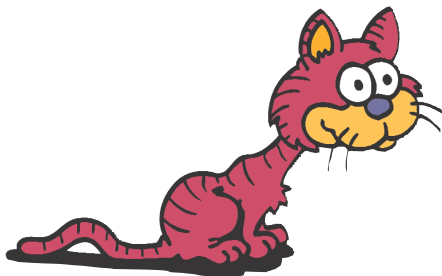
-άει -ά π.χ. αγαπάει - αγαπά

-ούμε -άμε π.χ. αγαπούμε - αγαπάμε

-ούν -άνε π.χ. αγαπούν - αγαπάνε

Όσα ρήματα έχουν μόνο μια μορφή για τα τρία πρώτα πρόσωπα του ενικού ανήκουν στη **β' τάξη**.

Σχηματικά:

Το ποτάμι τρέχει να συναντήσει τη θάλασσα

- 1 Να κλιθούν τα παρακάτω ρήματα στον Ενεστώτα και τον Παρατατικό και με τους δύο τρόπους.

Ενεστώτας	Παρατατικός
εγώ τραγουδάω / εγώ τραγουδώ	εγώ τραγούδαγα/τραγουδούσα

- 2 Να γραφούν τα ρήματα στον αντίθετο αριθμό.

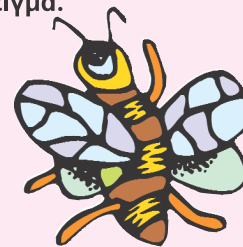
Ενικός	Πληθυντικός
χτυπάει	
	μελετάμε
ρωτάω	
	κουβαλιούσα
ζητά	

- 3 Συμπλήρωσε τις παρομοιώσεις, όπως στο παράδειγμα.

Κοιμημά καλά σαν δελφίни.

- α. Είναι εργατική όπως μια μ_.....
β. Είναι γενναίος σαν η_.....
γ. Είναι πονηρή σαν α_.....
δ. Είναι αργός σαν χ_.....
ε. Κοκκίνισα σαν π_.....

Το ποτάμι τρέχει να συναντήσει τη θάλασσα

Το ποίημα μας μιλά για το ταξίδι του νερού από την βουνοκορφή απ' την οποία ξεκινά μέχρι το τέλος του, όταν καταλήγει στη θάλασσα. Περιγράφεται επίσης η φύση απ' όπου περνά κατά τη διάρκεια του ταξιδιού του.

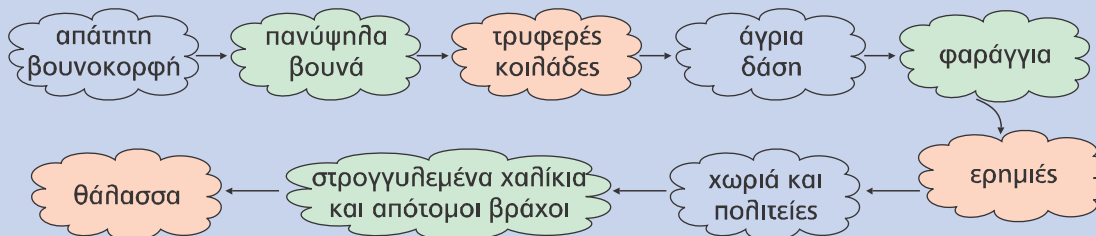

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του βιβλίου (σελ. 36-38)

1. Ακολουθήστε το ποτάμι στο ταξίδι που κάνει για να συναντήσει τη θάλασσα.

- Πού είναι η αρχή και πού το τέλος του ποταμού;
Η αρχή του είναι σε μια απάτητη βουνοκορφή και το τέλος του σε μια γαλάζια θάλασσα.
- Τι είναι αυτό που κάνει τον ποταμό συνέχεια να τρέχει;
Το ποτάμι βιάζεται να φτάσει στο τέλος του ταξιδιού του, δηλαδή στη θάλασσα, γι' αυτό τρέχει συνέχεια.
- Στο ποίημα επαναλαμβάνεται το ρήμα "κυλάω". Γιατί πιστεύετε ότι συμβαίνει αυτό;
Το ρήμα "κυλάω" δείχνει μια ιδιότητα του νερού που είναι η συνεχής κίνηση, γι' αυτό και επαναλαμβάνεται.

2. Συμπληρώστε στα συνεχάκια μερικά από τα μέρη που συναντά ο ποταμός στη διαδρομή του προς τη θάλασσα.

Το ποτάμι τρέχει να συναντήσει τη θάλασσα

3. Στο τραγούδι του ο ποταμός έλεγε στον ήλιο:

"Με το μακρύ μου κορμί πότε τεντωμένο σαν ίσια γραμμή, πότε σαν περισπωμένη και πότε σαν ατελείωτος μαϊνάνδρος, κυλάω..."

- **Με τι μοιάζει το μακρύ κορμί του ποταμού;**
Άλλοτε μοιάζει με μια ίσια γραμμή άλλοτε με περισπωμένη και άλλοτε με μαϊνάνδρο.
- **Ποια είναι η λέξη που δείχνει τη σύγκριση;**
Η λέξη "σαν" δείχνει τη σύγκριση.
π.χ. Τεντωμένο σαν ίσια γραμμή.
- **Βοηθήστε τη Ραηλιού να αντιστοιχίσει σωστά τις παρακάτω φράσεις και να σχηματίσει παρομοιώσεις:**

Τρέχει γρήγορα	•	σαν λύκος
Τραγουδάει γλυκά	•	σαν κυπαρίσσι
Είναι ψηλός	•	σαν αψίδι
Κοιμηπάει	•	σαν πούπουλο
Πεινάει	•	σαν ψάρι
Είναι ελαφριά	•	σαν λαγός

Ξαναδιαβάστε τις παρομοιώσεις χρησιμοποιώντας αντί για το "σαν" το "ήες και".

- Τρέχει γρήγορα ήες και είναι λαγός.
- Τραγουδάει γλυκά ήες και είναι αψίδι.
- Είναι ψηλός ήες και είναι κυπαρίσσι.
- Κοιμηπάει ήες και είναι ψάρι.
- Πεινάει ήες και είναι λύκος.
- Είναι ελαφριά ήες και είναι πούπουλο.

4. Στο τραγούδι του το ποτάμι λέει ακόμα:

"... γλιστρώ σε στρογγυλεμένα χαλίκια κι όταν κατακυλιώ σε απότομους βράχους, κυλάω..."

- **Τι κάνει ο ποταμός; Ξαναγράψτε τους παραπάνω στίχους του ποιήματος, χωρίς τα εισαγωγικά, αρχίζοντας έτσι:**
Ο ποταμός γλιστρά σε στρογγυλεμένα χαλίκια κι όταν κατακυλιώ σε απότομους βράχους κυλάει...

Το ποτάμι τρέχει να συναντήσει τη θάλασσα

- **Γράψτε τώρα τους παραπάνω στίχους του ποιήματος αρχίζοντας έτσι:**

Ο ποταμός στο ταξίδι του συνέχεια γλιστρούσε σε στρογγυλεμένα χαλίκια κι όταν κατακυλούσε (κατρακύληγε) σε απότομους βράχους, κυλούσε (κύληγε)...

Αν δυσκολευτήκατε με τα ρήματα, παρατηρήστε στον παρακάτω πίνακα πώς κλίνεται στον ενεστώτα και στον παρατατικό το ρήμα κυλάω. Τι παρατηρείτε;

Το ρήμα κυλάω είναι συνηρημένο. Στο α' και γ' ενικό και πληθυντικό Ενεστώτα έχει δύο τύπους ενώ ο Παρατατικός έχει δύο τύπους σε όλα τα πρόσωπα και τρεις στο γ' πληθυντικό.

- 5. Η Κατερίνα, όταν μετακόμισε στο καινούριο της σπίτι, γράφει στη φίλη της την Αγγελική για το πρωινό ξύπνημα:**

"Κάθε πρωί, όταν **ξυπνάω**, κοιτάω έξω από το παράθυρό μου. Βλέπω τα πουλιά να **πετάνε** από κλαδί σε κλαδί, τα ακούω να **κεληπαδάνε** γλυκά και **ξεχνάω** να ετοιμαστώ για το σχολείο. Η αδερφή μου πάντα **χτυπάει** την πόρτα για να μου θυμίσει ότι είναι ώρα να φύγουμε..."

Υπογραμμίστε τα ρήματα που κλίνονται όπως το κυλάω και έχουν κι αυτά δύο τύπους.

- 6. Αν συμπληρώσετε τα ρήματα που είναι στις παρενθέσεις, θα ακολουθήσετε το ποτάμι στο ταξίδι που κάνει κάθε μέρα:**

Το ποτάμι **κυλάει** (κυλάω/ώ) και δε **σταματάει** (σταματάω/ώ) πουθενά. **Περνάει** (περνάω/ώ) μέσα από φαράγγια και **γλιστράει** (γλιστράω/ώ) ανάμεσα σε όμορφες κοιλάδες. **Κατρακυλάει** (κατρακυλάω/ώ) από βράχους και **χτυπάει** (χτυπάω/ώ) πάνω σε στρογγυλές πέτρες και χαλίκια. Ποτέ δε **γυρνάει** (γυρνάω/ώ) πίσω, αλλήλ **συνέχεια τραγουδάει** (τραγουδάω/ώ) το ξεχωριστό του τραγούδι μέχρι να συναντήσει τη θάλασσα.

- **Ξαναγράψτε το ταξίδι του ποταμού που έκανε την περασμένη άνοιξη αρχίζοντας έτσι:**

Το ποτάμι κυλούσε και δε σταματούσε πουθενά. **Περνούσε** μέσα από φαράγγια και **γλιστρούσε** ανάμεσα σε όμορφες κοιλάδες. **Κατρακυλούσε** από βράχους και **χτυπούσε** πάνω σε στρογγυλές πέτρες και χαλίκια. Ποτέ σε **γυρνούσε** πίσω, αλλήλ **συνέχεια τραγουδούσε** το ξεχωριστό του τραγούδι μέχρι να συναντήσει τη θάλασσα.

- 7. Η λέξη "θάλασσα" γράφεται με δύο σίγμα. Βρείτε στο ποίημα και άλλες λέξεις που γράφονται με δύο όμοια σύμφωνα και αντιγράψτε τις.**

γραμμή, πλημμυρίζει, φαράγγια, στρογγυλεμένα, χείμαρρος, αμμουδιά.

Το ποτάμι τρέχει να συναντήσει τη θάλασσα

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του Τετραδίου Εργασιών (σελ. 23-25)

1. Το ποτάμι χαρίζει ζωή και ομορφιά στα μέρη από τα οποία περνά. Η τάξη σας θα ήθελε πολύ να επισκεφτεί ένα μέρος όπου το νερό δίνει ξεχωριστή ομορφιά στο τοπίο (όπου δηλαδή υπάρχει θάλασσα, ένα ποτάμι, μια λίμνη, ένας καταρράκτης, μια βρύση). Περιγράψτε ένα τέτοιο μέρος που έχετε γνωρίσει και που θα προτείνατε στους συμμαθητές σας να επισκεφτούν.

"Εκδρομή στον Άραχθο"

Πέρσυ το Πάσχα ταξιδέψαμε με την οικογένειά μου στην Άρτα και επισκεφθήκαμε το ονομαστό της γεφύρι.

Το γεφύρι αυτό είναι ονομαστό από το ομώνυμο δημοτικό τραγούδι σύμφωνα με το οποίο δεν μπορούσε ποτέ να τελειώσει το χτίσιμό του γιατί το βράδυ γκρεμιζόταν. Ο πρωτομάστορας τότε αποφάσισε να θυσιάσει τη γυναίκα του για να τελειώσει το έργο.

Κάτω από το επιβλητικό αυτό χτίσμα, που μοιάζει σα να δημιουργήθηκε χτες, περνά ο ποταμός Άραχθος που παλαιότερα ήταν πολύ ορμητικός, όμως μετά την κατασκευή του φράγματος Πουρναρίου ελέγχεται η ροή του νερού.

Γύρω από το ποτάμι υπάρχουν πολλή πλάτανια που τραβούν την προσοχή του επισκέπτη, ειδικά το φθινόπωρο όταν τα πεσμένα φύλλα τους δημιουργούν ένα χρυσό στρώμα.

Όταν πρωτοαντίκρισα τον Άραχθο ένιωσα σα να βρίσκομαι στη χώρα με τις νεράιδες, σα να πρωταγωνιστούσα σε παραμύθι, έτσι οι γονείς μου μου υποσχέθηκαν ότι θα ξαναπάμε.

2. Διαβάστε τις παρακάτω εκφράσεις με τη λέξη "νερό" και συζητήστε τη σημασία τους.

Πνίγεται σε μια κουταλιά νερό.

Δυσκολεύεται και με τα πιο απλά θέματα και τα κάνει να φαίνονται πολύ δύσκολα να λυθούν.

Κάνω μια τρύπα στο νερό.

Η πράξη του δεν έχει κάποιο αποτέλεσμα.

Μπήκε το νερό στο αυλάκι!

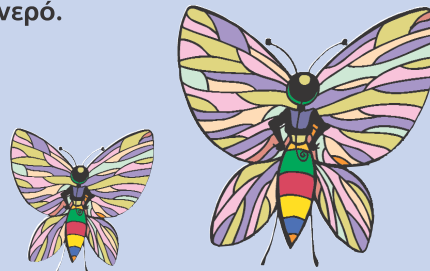
Τα πράγματα μπήκαν σε μια σειρά και σύντομα θα είναι όλα πιο εύκολα.

• Βρείτε και γράψτε κι άλλες τέτοιες εκφράσεις με το νερό.

- Να γνωρίζετε "νεράκι" το μάθημα αύριο.
- Θα πούμε το νερό νεράκι εξαιτίας της λειψυδρίας.
- Το αίμα νερό δε γίνεται.
- Μοιάζουν σαν δύο σταγόνες νερό.
- Πίνει νερό στο όνομά της.
- Δε δίνει του αγγέλιου του νερό.
- Ψαρεύω σε θολά νερά.

3. Θυμηθείτε το ρήμα κυλάω/ώ και συμπληρώστε τις προτάσεις με τα ρήματα των παρενθέσεων στον κατάλληλο χρόνο:

- Η γιαγιά μου για να διαβάσει το λογαριασμό του νερού **φόρεσε** (φοράω/ώ) τα γυαλιά της.
- Χθες το μεσημέρι ο υπουργός **μιλούσε** (μιλάω/ώ) για δυο ώρες στους δημοσιογράφους για το καινούριο φράγμα.
- Επειδή γίνονταν έργα στη γέφυρα, οι τροχονόμοι **σταματούσαν** (σταματάω/ώ) την κυκλοφορία των αυτοκινήτων κάθε δύο ώρες.
- Όταν **γυρνούσαμε** (γυρνάω/ώ) από την εκδρομή στη λίμνη Πηλαστήρα, **τραγουδούσαμε** (τραγουδάω/ώ) τα αγαπημένα μας τραγούδια.
- Τα περισσότερα παιδιά **αγαπούν** (αγαπάω/ώ) το κολύμπι.
- Πόση ώρα **περπατάτε** (περπατάω/ώ) για να φτάσετε από το σπίτι σας στη θάλασσα;

4. Προσπαθήστε να φτιάξετε παρομοιώσεις με κάθε ένα από τα ζευγάρια των προτάσεων:

- Το σύκο είναι γλυκό. Το μέλι είναι γλυκό.
Το σύκο είναι γλυκό σαν μέλι.
- Το πρόσωπό του είναι κόκκινο. Η παπαρούνα είναι κόκκινη.
Το πρόσωπό του είναι κόκκινο σαν παπαρούνα.
- Περπατούσε αργά. Η χελώνα περπατά αργά.
Περπατούσε αργά σαν χελώνα.
- Έτρεμε από το φόβο του. Το φύλλο τρέμει.
Έτρεμε από το φόβο του σαν το φύλλο.
- Τα μαλλιά του παππού είναι άσπρα. Το βαμβάκι είναι άσπρο.
Τα μαλλιά του παππού είναι άσπρα σαν το βαμβάκι.

